

Co?rafi Sorgulama Süreç Becerisi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Co?rafi Sorgulama Süreç Becerisi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19140>

Özet

Co?rafi Sorgulama Süreç Becerisi Ölçe?i, co?rafya e?itimi alanında, öğrencilerin co?rafi sorgulama becerilerini sistematik ve güvenilir bir şekilde de?erlendirmek amacıyla 2021 yılında geliştirilmi? bir ölçektir. Bu ölçek, özellikle doktora tezi çalışması kapsamında Hülya Yi?it Özüdo?ru tarafından oluşturulmuştur. Ölçe?in geliştirme süreci, kapsamlı psikometrik analizleri içermekte olup, elde edilen yüksek güvenilirlik ve geçerlik bulguları, ölçe?in eğitim araştırmalarında kullanıma uygunluğunu kanıtlamaktadır. Ölçek, sorgulama sürecinin farklı alt bileşenlerini ölçmek üzere tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Co?rafi Sorgulama, Co?rafya e?itimi, Sorgulama Becerisi, Ölçek Geliştirme, Faktör Analizi, Psikometrik Özellikler

Yazarlar

Hülya Yi?it Özüdo?ru

Amaç

Bu ölçe?in temel amacı, co?rafya e?itimi bağlamında öğrencilerin sahip oldu?u ve kullandığı co?rafi sorgulama süreç becerilerini nicel olarak ölçmek ve de?erlendirmektir. Geliştirilen bu araç, öğrencilerin co?rafi problemleri tanımlama, veri toplama, analiz etme ve sonuç çıkarma gibi adımları ne derece etkin gerçekleştirdiklerini belirlemeyi hedefler.

Ölçek, eğitim araştırmacılarına ve öğretmenlere, öğrencilerin sorgulama becerilerindeki güçlü ve zayıf yönleri tespit etme imkanı sunarak, öğretim programlarının ve metodolojilerinin bu becerileri geliştirmeye yönelik olarak yeniden düzenlenmesine katkı sağlamak üzere tasarlanmıştır.

Yapı

Co?rafi Sorgulama Süreç Becerisi Ölçe?i, co?rafi sorgulama becerilerini yansıtandan fazla alt boyuttan oluşan çok faktörlü bir yapıya sahiptir. Güvenirlik analizlerinde belirtilen CSS, CBEE, CBOA, CSC ve CBA bileşenleri, ölçe?in sorgulama sürecinin farklı aşamaları veya türlerini ölçtü?ünü göstermektedir. Bu alt faktörler, öğrencilerin co?rafi düşünme ve problem çözme yeteneklerinin derinlemesine incelenmesine olanak tanır.

Ölçek, öğrencilerin sadece bilgi düzeylerini değil, aynı zamanda bilgiyi kullanma, hipotez geliştirme ve co?rafi verileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirme yeteneklerini de

kapsamaktadır.

Geçerlik

Ölçe?in yapı geçerlili?ini incelemek amacıyla yapılan analizlerde, örneklem büyüklü?ünün KMO de?eri ile yeterlili?i test edilmiştir. Çalışma grubundan elde edilen verilerle yapılan analizde KMO de?eri **0,914** olarak belirlenmiştir. Bu de?er, örneklem büyüklü?ünün Faktör Analizi yapılması için **oldukça yeterli** olduğunu göstermektedir.

Ek olarak, verilerin çok de?i?kenli normal dağılıma uygunlu?unu ve faktörleştirilebilirlik düzeyini kontrol eden Bartlett Sphericity Testi sonucunda chi-square test istatisti?i ($\chi^2=3459,765$; $df=231$; $sig=000$) **anlamlı** çıkmıştır. Ölçe?in alt faktörleri arasındaki korelasyonların 0,509 ile 0,888 arasında de?i?ti?i gözlemlenmiştir. Bu pozitif ve yüksek korelasyon de?erleri ($p < .01$ düzeyinde anlamlı), beş faktörün birbiriyle tutarlı ve ilişkili olduğunu ancak ayrı yapılar? temsil etti?ini desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik analizi, iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach alfa ($Cr \alpha$) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ölçe?in tamamı için $Cr \alpha$ de?eri **0,926** ile **0,950** aralığında tespit edilmiştir. Bu yüksek de?erler, ölçe?in mükemmel bir iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Ölçe?in beş temel bile?eni için elde edilen güvenilirlik de?erleri şöyledir:

CSS bile?eninde: 0,778 ile 0,828

CBEE bile?eninde: 0,814 ile 0,843

CBOA bile?eninde: 0,896 ile 0,910

CSC bile?eninde: 0,841 ile 0,851

CBA bile?eninde: 0,821 ile 0,864

Tüm alt bile?enlerin güvenilirlik katsayıları'nın kabul edilebilir sınırların üzerinde olması, ölçe?in hem genel yapı'sının hem de alt boyutları'nın yüksek bir iç tutarlılığa sahip olduğunu ve ölçümde kararlı sonuçlar verdi?ini ortaya koymaktadır.

Faktör Analizi

Ölçe?in yapısal geçerlili?ini belirlemek amacıyla yapılan Faktör Analizi öncesinde, veri setinin uygunlu?u Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Sphericity Testi ile değerlendirilmiştir. KMO de?erinin 0,914 gibi yüksek bir seviyede bulunması, verilerin faktörleştirilmeye son derece uygun olduğunu kanıtlanmıştır.

Bartlett testi sonuçları'nın istatistiksel olarak anlamlı çıkmaları ($p < 0.001$), de?i?kenler arasında

faktör analizini destekleyen yüksek korelasyonların varlığını göstermektedir. Bu bulgular, ölçeğin co?rafi sorgulama becerilerini ölçen güçlü ve ayrı faktörlerden oluşan çok boyutlu bir yapıyla beraber ortaya çıkardığını işaret etmektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

Derecelendirme: 5'li Likert Tipi Derecelendirme.

- 1: Hiç
- 2: Nadiren
- 3: Orta
- 4: Sık Sık
- 5: Her Zaman

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Kitle: Coğrafya alanında eğitim gören öğrenciler ve ilgili gruplar.

Yaş Grubu: Araştırmanın yapıldığı akademik düzeydeki öğrenci grubu (Yükseköğretim veya ortaöğretim düzeyinde uygulanabilirliği mevcuttur).

Popülasyon Detayları: Yayınlanmamış doktora tezinde detaylı çalışma grubu bilgileri mevcuttur. Genellikle coğrafya eğitimi alan öğrenciler üzerinde pilot ve ana çalışmalar yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulanan, katılımcıların co?rafi sorgulama süreçlerine dair beceri algılarını ölçmeye yönelik maddelerden oluşur.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2021

Şinler ve Ücret: Ölçek, doktora tezi kapsamında geliştirilmiş ve ticari olmayan akademik kullanımlar için yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

İletişim: Yazara hulya.yigit@hbv.edu.tr adresi üzerinden ulaşılabilir.

Kaynaklar

Ölçe?in geli?tirilmesine ili?kin temel referans ve akademik kaynak a?a??da sunulmu?tur.

Yi?it-Özüdo?ru, H. (2021) *Co?rafya e?itiminde co?rafi sorgulama becerilerinin de?erlendirilmesi* . Gazi Üniversitesi, E?itim Bilimleri Enstitüsü.

Tez kayna??na YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: cografi-sorgulama-surec-becerisi-olcegi-toad.pdf

Co?rafi Sorgulama Süreç Becerisi Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??tır. Maddelerin tam listesi için yukar?da belirtilen doktora tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.